

Τώρα, κατά πόσο τοῦ ἦταν ἀπαραίτητη ἡ ὄλη σκηνοθεσία, γιὰ ἓνα προφανές, πιστεύω, τυπογραφικό λάθος, θά τό ξέρει, φαντάζομαι, ὁ ἴδιος. Ἀναφέρομαι στόν προβληματισμό του ἄν τό λάθος ὀφείλεται σέ «στραβοτομονιά τοῦ ποιητῆ» (κι ἄς εἶχε μπροστά του τήν πρώτη ἔκδοση τῆς μεμονωμένης συλλογῆς, μέ τόν σωστό τύπο!), σέ «ἀβλέπημα τοῦ διορθωτῆ» ἢ σέ «σχόπιμη καί ἐνεπίγνωστη διάρθρωση...», καί ἐνῶ ἐμφανίζεται περίπου σίγουρος γιά τήν τρίτη ἔκδοχή, κατακεραυνώνει «τίς ἐμμονές καί τίς ἰδεοληψίες» τῶν ἐπιμελητῶν πού διορθώνουν ὅ,τι τούς κατέβει, τά βάζει ξαφνικά μέ τόν Μαρωνίτη, πού εἶχε πει ἕναν καλό λόγο γιά τήν ἐπιμέλεια κ.λπ.

Ὁ καθένας ὑπερασπίζει, φυσικά, μέ ὅποιον τρόπο θεωρεῖ προσφορότερο τίς ἀπόψεις, τίς ἰδέες, τούς σκοπούς του. Ἄς συνεχίσει ὅπως νομίζει ὁ κ. Μπελεζίνης: ἐγώ θά κρατῶ κάθε εὐστοχη ἐπισήμανση πού ὑπηρετεῖ τό ἔργο τοῦ ποιητῆ, καί θά τόν εὐχαριστῶ.

Μέ τιμή

ΓΙΑΝΝΗΣ Η. ΧΑΡΗΣ

Χαλιδίδα, 8.6.2010

Κύριε Διευθυντά τῆς Νέας Ἑστίας

Ὁ κ. Δημήτρης Δημηρούλης στήν ἀντικριτική του «Σολωμοφάγοι καί Καλβομάχοι» (Νέα Ἑστία, τχ. 1833, Μάιος 2010, σ. 990-1030), καί στό τμήμα τῆς «Τό ἐκδοτικό πρόβλημα» γράφει καί τοῦτα:

Οἱ ἐλάχιστες κριτικές ἐκδόσεις Ἑλλήνων [ἀκριβέστερα Νεοελλήνων] συγγραφέων πού ὑπάρχουν ἢ ἐφαρμόζουν τόν ὄρο καταχρηστικά (π.χ. ἡ ἔκδοση Παπαδιαμάντη ἀπό τόν Ν. Δ. Τριανταφυλλόπουλο) ἢ παραπλανητικά (π.χ. ἡ ἔκδοση τοῦ Κάλβου ἀπό τόν Φ. Μ. Ποντάνι (F. M. Pontani)). (σ. 994)

Στό ὑπόλοιπο τῆς παραγράφου ἐξηγεῖται γιά ποιούς λόγους εἶναι ἀνάρμοστος ὁ χαρακτηρισμός κριτική γιά τήν ἔκδοση τοῦ Κάλβου, δέν αἰτιολογεῖται ὅμως ἡ μομφή τῆς κατάχρησης στήν περίπτωση τῶν Ἀπάντων Παπαδιαμάντη. Στίς δύο τελευταῖες ἀράδες τῆς παραγράφου ἀποφαίνεται συμπερασματικά:

Ἡ προσφυγή στήν κριτική ἔκδοση γιά τά ἔργα τῶν Νεοελλήνων συγγραφέων εἶναι, ἐπομένως, καί ὑπερβολική καί ἀρχαίαστη.

Ὡς τώρα εἶχα τήν ἐντύπωση πώς μετά τό ἄρθρο μου «Κριτική ἢ φιλολογική ἔκδοση;» (περ. Ἄντι, τχ. 463, 5.4.1991, σ. 34-38 [τώρα: Ν. Δ. Τριανταφυλλόπουλος, *Εἰκοσιπεντάχρονος πλοῦς. Φιλολογικά στόν Παπαδιαμάντη Β', ΣΩΒ, Ἀθήνα 2004, σ. 137-146*]) καί ὁ ἀείμνηστος Γ. Π. Σαββίδης εἶχε πεισθεῖ ὅτι ἡ ἔκδοση, ἀνεξάρτητα ἀπό τό ποιόν τῆς, καλῶς ὀνομάστηκε κριτική.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἀπό τότε ἔχουν κυλήσει δεκαενέα Μεγάλου Διός ἐναιυτοί καί πιθανῶς ἡ Φιλολογία δέν ἐκδέχεται πιά τόν ὄρο κριτική ἔκδοση (editio critica) μέ τόν τρόπο πού τόν ἀντιλαμβάνονταν ὁ Dindorf, ἄς ποῦμε, ἢ ὁ Συκουτρῆς. Ἀδυνατῶ νά παρακολουθήσω τίς ἐξελίξεις καί τίς μεταβολές τῶν φιλολογικῶν πραγμάτων καί παρακαλῶ τόν κ. Δημητρούλη, ἐν ἐνεργείᾳ καθηγητῆ τοῦ Πανεπιστημίου, νά μέ πληροφορήσει γιά ποῖό λόγο, σύμφωνα μέ τίς νεότερες φιλολογικές ἀντιλήψεις, εἶναι ὑπερβολικό καί περιττό νά μιλοῦμε γιά κριτική ἔκδοση τοῦ Παπαδιαμάντη. Θά τοῦ χρωστῶ πολλή χάρη καί ἐλπίζω ὅτι ἐξίσου θά τοῦ εἶναι ὑποχρεωμένοι ἐκεῖνοι, πού κάποτε θά ἀναλάβουν τό βαρῦ ἔργο μᾶς editio correctior τῶν παπαδιαμαντικῶν Ἀπάντων.

Μέ εὐχαριστίες γιά τή φιλοξενία
Ν. Δ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΣ